



چالش‌ها و روندهای تأثیرگذار بر فضای امنیتی رژیم صهیونیستی

دکتر وحیده احمدی*

اشاره:

رژیم صهیونیستی مراسم سالروز تأسیس خود را در حالی برگزار کرد که فلسطینی‌ها با بزرگداشت روز نکبت، اعتراضات خود را از روند موجود یک‌بار دیگر اظهار داشتند. در همین حال عملیات موسوم به انتفاضه چاقو گرچه به صورت نامنظم، همچنان در سرزمین‌های اشغالی، تداوم دارد و هیچ‌گونه پیشرفتی در مناسبات داخلی این رژیم با فلسطین روی نداده است. در این میان فرانسه تلاش می‌کند با برگزاری گردهمایی بین‌المللی اعلامیه اصولی را تصویب نماید که به واسطه آن طرف اسرائیلی و فلسطینی به میز مذاکرات بازگردند. رژیم صهیونیستی به این طرح پاسخ منفی داده است و سرمست از وضعیت آشفته منطقه، انتخابات آمریکا را به عنوان پیروزی قریب‌الوقوع خود، نظاره می‌کند. این نوشتار با توجه به تحولات اخیر، به ارزیابی فضای امنیتی رژیم صهیونیستی که در حوزه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار است، خواهد پرداخت و روندهای داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی به‌ویژه تأثیر انتخابات ریاست جمهوری آمریکا بر این رژیم را تبیین و بررسی می‌کند.

مقدمه

برای رژیم صهیونیستی و فلسطین اردیبهشت‌ماه، بستر رویداد تاریخی مهمی است که نه تنها این دو، بلکه خاورمیانه را کاملاً از خود متأثر کرد. روز تأسیس رژیم صهیونیستی که این رژیم با عنوان روز استقلال آن را جشن می‌گیرد، نه تنها برای فلسطینی‌ها روز نکبت را به ارمغان آورد بلکه بذر مقاوم و قدرتمندی از آشوب و بحران را در منطقه کاشت. اسرائیل در ماه گذشته در حالی جشن‌های ملی و مذهبی خود را برگزار کرد که توافق با طرف فلسطینی، همچنان با شکست همراه است. تشکیلات خودگردان فلسطین که با مذاکرات پی‌درپی در سال‌های اخیر، نتوانست گره کور تأسیس دولت فلسطین با

مرزهای مشخص را بگشاید، چندی است به مجامع و طرف‌های بین‌المللی چشم امید دوخته است تا اسرائیل را وادار به عقب‌نشینی از کرانه باختری و توقف شهرک‌نشینی نماید. مسئله‌ای که اگرچه انتقاد به سیاست‌های رژیم صهیونیستی را در فضای بین‌المللی در پی داشته اما تا کنون در عرصه عملی نتیجه ملموسی به بار نیاورده است. شکست در مذاکرات تشکیلات و صهیونیست‌ها و نیز بی‌ثمر بودن سیاست‌های بین‌المللی در حالی است که ناامنی‌های داخلی در سرزمین‌های اشغالی که از ماه‌ها قبل با عنوان «انتفاضه و یا عملیات چاقو» از آن نام برده می‌شود، برای اسرائیل به مثابه مجوز در اعمال فشارهای بیشتر به بهانه مقابله با حرکات تروریستی عمل کرده که این خود موجب شهادت و زخمی شدن تعداد قابل توجهی از فلسطینی‌ها شده است. ضمن اینکه تحرکات یهودیان افراط‌گرا برای عبادت در مسجدالاقصی و ورود به اماکن مقدس، فضای موجود را ملتهب‌تر نموده است. در این میان اوضاع آشفته خاورمیانه و نبرد حزب‌الله و ایران در جبهه سوریه، شهادت شخصیت‌های مهم مقاومت، تعمیق شکاف‌های کشورهای عربی به ویژه عربستان با



ایران و در مقابل نزدیکی این کشور به اسرائیل، موجب شده است امنیت فضای پیرامونی بیش از هر زمان دیگری برای این رژیم، افزایش یابد. این در حالی است که گروه‌های مقاومت فلسطین که تا پیش از بحران سوریه، از هماهنگی و وحدت رویه نسبی برخوردار بودند، در شرایط کنونی سیاست‌های متناقضی را در پیش گرفته‌اند. در این میان حماس به عنوان مهمترین جنبش مقاومت اسلامی، هنوز نتوانسته است از سردرگمی ناشی از رویدادهای چند سال اخیر اعم از سقوط اخوان المسلمین در مصر و پیامدهای جنگ ۵۱ روزه به در آمده و اوضاع سیاسی و نظامی نوار غزه را در دست بگیرد. ضمن اینکه ابهام و تردید در مناسبات حماس و ایران به عنوان محور مقاومت، به دلیل سیاست‌های شاخه سیاسی این جنبش، همچنان پابرجاست و به شکاف میان شاخه نظامی و شاخه سیاسی این جنبش کشیده شده است.

اسرائیل به شمار می‌آید. از همین رو این رژیم بدون توجه به هشدارهای بین‌المللی، نظاره‌گر لحظات آخر حضور باراک اوباما در کاخ سفید و چشم‌انتظار ورود رئیس‌جمهور جدید و در پی آن از سرگیری روابط تنگاتنگ تل‌آویو و واشنگتن است. با توجه به محورهای مذکور، نوشتار حاضر تلاش دارد تا مهمترین مسائل مربوط به رژیم صهیونیستی و فلسطین در چارچوب امنیت جمهوری اسلامی ایران و چشم‌انداز آن در ماه‌های پیش‌رو را تبیین نماید. برای این هدف پاسخ به سه سؤال زیر ضروری است:

- اوضاع داخلی رژیم صهیونیستی و فلسطین در شرایط کنونی، چه تأثیری بر امنیت این رژیم داشته است؟
- مناسبات رژیم صهیونیستی با بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی چگونه به پیش می‌رود؟
- انتخابات آمریکا چه تأثیری بر فضای امنیتی رژیم صهیونیستی خواهد گذاشت؟

اوضاع داخلی سرزمین‌های اشغالی

سیر تحولات در عرصه داخلی اسرائیل و فلسطین اعم از مناسبات این رژیم با تشکیلات خودگردان، روند آشتی فتح و حماس و مقابله صهیونیست‌ها با عملیات فردی و گروهی فلسطینی‌ها در ماه گذشته، اگرچه در قالب روندهای پیشین تداوم داشت اما با فراز و نشیب‌هایی مواجه شد. به‌رغم ادعای مقامات رژیم صهیونیستی مبنی بر مهار عملیات فردی در قدس و شهرک‌های اسرائیلی، انفجار اتوبوسی در بیت‌المقدس که در پی آن در حدود ۲۱ شهرک‌نشین زخمی شدند، حاکی

انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و بدرقه یکی از رؤسای جمهور این کشور که در دوره وی روابط کاخ سفید و تل‌آویو به پایین‌ترین حد خود رسید، یکی از خوشایندترین رویدادهای فراروی اسرائیل به شمار می‌آید.

علاوه بر اوضاع داخلی و منطقه‌ای، اسرائیل در ماه‌های پیش‌رو با یکی دیگر از مهمترین تحولات در فضای بین‌المللی مواجه خواهد شد؛ انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و بدرقه یکی از رؤسای جمهور این کشور که در دوره وی روابط کاخ سفید و تل‌آویو به پایین‌ترین حد خود رسید، یکی از خوشایندترین رویدادهای فراروی



که نوعی سرخوردگی از تحرکات سازمانی در میان فلسطینی‌ها به وجود آید. علاوه بر این اعمال فشارهای اسرائیل بر ساکنان فلسطینی بیت‌المقدس همچون اعمال محدودیت برای نمازگزاران، افزایش بازداشت‌های خودسرانه به ویژه در جشن‌ها و مناسبت‌های مذهبی و یهودی که مورد اخیر آن در آستانه برگزاری جشن فطیر در ماه گذشته روی داد و تحریک و یورش گروه‌های تندروی یهودی موسوم به «هیکل المزعوم» به مسجدالاقصی، سرخوردگی فلسطینی‌ها از شرایط موجود را دوچندان کرده است. از این رو تمایل به عملیات‌های فردی و گروهی به صورت مستقلانه، در فلسطین در حال افزایش است. اگرچه این فرض، نافی هماهنگی‌های احتمالی بین فرد و یا گروهی که عملیات را انجام می‌دهد با سازمان‌های مقاومت نیست اما به نظر می‌رسد بیش از آنکه گروه‌های مقاومت به صورت سازماندهی شده عملیات را به پیش برند، نقش محرک و حامی روانی را ایفا می‌کنند. در این میان مواضع تشکیلات خودگردان نیز به شکل‌گیری چنین فضایی کمک کرده است. اگرچه پیروزی حماس در انتخابات دانشجویی در اواسط اردیبهشت در دانشگاه برزیت، که از پایگاه‌های مهم جنبش فتح بوده است، نشان از تنزل جایگاه سازمان آزادی‌بخش فلسطین و انتقاد به سیاست‌های آن دارد اما تحرکات تشکیلات خودگردان تأثیر مهمی در فضای کنونی فلسطین برجای گذاشته است. تلاش مقامات تشکیلات برای تحرکات بین‌المللی با هدف اعمال فشار بر اسرائیل و اصرار به دخالت طرف‌های بین‌المللی در مناقشه فلسطین، موجب شده است که اعتبار اسرائیل به عنوان طرف خواستار سازش بیش از پیش در بین فلسطینی‌ها ساقط شود. در این میان تجلیل و احترام تشکیلات به شهدای فلسطینی که در عملیات‌های فردی شرکت می‌کنند و همچنین انتقادهای محمود عباس به سیاست‌های اسرائیل در محافل داخلی و بین‌المللی، این مسئله را که تشکیلات خودگردان نیز آمیدی به سازش با طرف اسرائیلی ندارد، بیش از پیش به اثبات رسانیده است. درخواست تشکیلات خودگردان برای توقف همکاری‌های امنیتی در مناطق زیر سیطره خود (منطقه الف)، ابلاغ تصمیم مبتنی بر درج «کشور فلسطین» بر گذرنامه‌های فلسطینی‌ها و در مقابل لفاظی‌های اسرائیلی برای تصویب طرح پیوستن کرانه باختری به اسرائیل در آینده نزدیک، هیچ‌گونه آمیدی برای بازگشت به میز مذاکره و انعطاف اسرائیل در مقابل کف مطالبات فلسطینی باقی نگذاشته است. از این

از تمایل فلسطینی‌ها برای ادامه اقدامات فردی و گروهی خارج سازمانی بود. با اینکه گروه‌های مقاومت اعم از حماس، جهاد اسلامی، جنبش صابرین و سایر گروه‌های مقاومت فلسطینی عملیات مذکور را تأیید کردند اما هیچ‌کدام مسئولیت آن را بر عهده نگرفتند. از این رو این رویداد به عنوان یک عملیات فردی، گروهی و غیرسازماندهی شده شناخته شد؛ موضوعی که شاید بتوان آن را مشخصه اصلی عملیات‌های موسوم به انتفاضه چاقو در سال گذشته دانست. اگرچه می‌توان این احتمال را در نظر گرفت که حماس و سایر گروه‌های فلسطینی، عملیات‌های انجام شده را از دور برنامه‌ریزی، مدیریت و نظارت می‌کنند اما به دلیل بیم از واکنش نظامی اسرائیل به ویژه علیه نوار غزه که با مشکلات عدیده معیشتی، اقتصادی، درمانی و رفاهی مواجه است، آن را اعلام نمی‌کنند. با این حال به نظر می‌رسد تعمیم این فرض بر تمام عملیات‌های انجام‌شده، موجب می‌شود فضایی که اکنون بر فلسطینی‌ها حاکم است از تحلیل و تبیین روشن بازماند. رویگردانی اسرائیل از پذیرش مرزهای فلسطین به عنوان حداقل خواسته‌های تشکیلات خودگردان و شکست سیاست سازش در مقابل این رژیم از سویی و ناتوانی گروه‌های مقاومت از رویارویی نظامی و تقبل دوباره هزینه‌های انسانی و مالی در صورت حمله نظامی اسرائیل - که نمونه بارز آن در انفعال حماس در مقابل حمله چندین باره جنگنده‌های اسرائیلی علیه نوار غزه در ماه گذشته به بهانه راکت‌پراکنی و کشف تونل در مرزهای نوار غزه، نمود داشت - از سوی دیگر موجب شده است

رو به نظر می‌رسد بستر انگیزشی مناسبی برای تداوم عملیات‌های فردی و گروهی همچون گذشته - اگرچه به صورت غیر پیوسته و گاه و بیگاه - خارج از فضای سازمانی در فلسطین ایجاد شده است که بازیگران عمده آن نوجوانان و جوانان سرخورده از فضای موجود هستند.

مناسبات اسرائیل و فلسطین با بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی

یکی از مسائلی که اسرائیل همواره در فضای بین‌المللی بر آن تأکید داشته، بازتاب تنش این رژیم با فلسطین به عنوان یک مسئله داخلی، بوده است. با وجود تلاش‌های اسرائیل برای پیش بردن مباحث اقتصادی و دیپلماتیک مستقل از مسئله فلسطین با جهان خارج، پس از توقف مذاکرات سال ۲۰۱۴ و تصمیم محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان برای استفاده از ابزارهای بین‌المللی با دو هدف اعمال فشار بر اسرائیل و ارتقای جایگاه فرمانطقه‌ای فلسطین، دیپلماسی مستقلانه اسرائیل در رابطه با کشورهای و نهادهای فرمانطقه‌ای، دستخوش تأثیرات بسیار شد. ارتقای جایگاه فلسطین در سازمان ملل به عنوان عضو ناظر، تصمیم عباس برای عضویت در سازمان‌های بین‌المللی، خشم کاخ سفید از تل‌آویو به دلیل سنگ‌اندازی‌های اسرائیل در روند سازش از جمله خلف وعده این رژیم در مقابل توافقات اولیه مذاکرات، جنگ ۵۱ روزه و تأکید برخی مقامات اروپایی بر نبود توازن در جنگ اسرائیل با نوار غزه و حملات سنگین این رژیم در مقابل غیرنظامیان و سپس آغاز موج شناسایی فلسطین به عنوان کشور مستقل در میان کشورهای سازمان‌ها و همچنین گسترش جنبش تحریم، بایکوت و سرمایه‌برداری علیه اسرائیل در دو سال اخیر موجب شد روابط اسرائیل با کشورهای فرمانطقه‌ای تحت‌الشعاع مستقیم قضیه فلسطین قرار گیرد. اگرچه این روند را نمی‌توان کلی و تام دانست زیرا اقتصاد پیشرفته رژیم صهیونیستی در کنار جایگاه لابی‌های یهودی در کشورهای مختلف، موجب می‌شود که این امر حالت نسبی و تقریبی خود را همواره حفظ کند. موافقت ناتو با گشایش دفتر نمایندگی دائمی اسرائیل در مقر آن در بروکسل طی ماه گذشته از جمله نمودهای این مسئله است. با وجود این به نظر می‌رسد در حال حاضر دیپلماسی اسرائیل متأثر از موضوعات مربوط به فلسطین از جمله بازگشت به مذاکرات سازش، توقف شهرک‌سازی و پذیرش مرزهای ۱۹۶۷

به عنوان مرزهای دولت فلسطین است. بارزترین نمود این تأثیرپذیری در ابتکار عمل فرانسه در جریان است که محمود عباس از آن به عنوان مکانیسمی برای عملیاتی ساختن طرح دودولتی استقبال و در روزهای اخیر اعلام کرد که ۲۰ کشور اروپایی و غیراروپایی که برخی از آنها عضو دائمی شورای امنیت هستند، آمادگی خود را برای شرکت در کنفرانس پاریس که قرار است در تابستان امسال برگزار شود، اعلام کرده‌اند. اگر ادعایی که هم‌اکنون در مورد هدف و دستور کار این کنفرانس مطرح است، جنبه عملی به خود بگیرد و مرزهای ۱۹۶۷ و تبادل اراضی، در قالب یک اعلامیه اصول بین‌المللی، مورد توافق قرار گرفته شود به نظر می‌رسد فصل جدیدی از فشارهای بین‌المللی در مورد مسئله فلسطین بر اسرائیل آغاز خواهد شد. به ویژه آنکه فرانسه در واکنش به امتناع اسرائیل در پذیرش این طرح، اعلام کرده است که در صورت به بن‌بست رسیدن طرح مورد نظر، کشور فلسطین را به رسمیت خواهد شناخت. رجوع به شورای امنیت و درخواست صدور قطعنامه در قبال فعالیت‌های شهرک‌سازی اسرائیل گزینه دیگری است که تشکیلات به‌رغم اعلام آمادگی برای این اقدام، در حال حاضر با ممانعت فرانسه و سایر کشورهای اروپایی مواجه شده و به امید حمایت و همسویی بیشتر اروپا فعلاً از آن دست کشیده است. این در حالی است که نتانیاهو طرح فرانسه را «راه حل تحمیلی» خوانده و مدعی است که تنها در شرایطی به میز مذاکرات با فلسطین باز خواهد گشت که طرف فلسطینی هیچ‌گونه پیش‌شرطی را قائل نشود. موضع

ادامه روابط پنهانی رژیم صهیونیستی و عربستان همچنان در جریان است. در ماه گذشته منابع خبری غیررسمی اسرائیل از دیدار رئیس سازمان اطلاعات عربستان و یکی از مقامات ارشد امنیتی این رژیم در ماه‌های آینده خبر داد. این در حالی است که برخی منابع داخلی نیز افشای سندهایی مبنی بر تفاهم همکاری امنیتی تل‌آویو و ریاض در دو سال گذشته را بازتاب دادند. صرف‌نظر از تردیداتی که در صحت این ادعا وجود دارد، آنچه بدیهی است شتاب در روابط ریاض و تل‌آویو است؛ موضوعی که به نظر می‌رسد کند و محتاطانه اما پایدار و تأثیرگذار در حال پیشروی است.

بر خلاف روند تقریباً چالش‌برانگیز روابط اسرائیل با اروپا، این رژیم در تلاش است با توجه به شرایط موجود، روابط خود را با کشورهای منطقه با آرامش و گام به گام به پیش برد.

سفر نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی به مسکو و دیدار با رئیس‌جمهور روسیه به عنوان سومین دیدار در هفت ماه اخیر، یکی دیگر از مسائلی بود که در ماه گذشته حاشیه‌هایی را به دنبال داشت. دفتر نخست‌وزیری اسرائیل؛ ادامه هماهنگی‌های نظامی تل‌آویو و مسکو در سوریه، مذاکرات بین‌المللی کنونی در ژنو و نگرانی اسرائیل از احتمال انتقال جنگ‌افزار پیشرفته ساخت روسیه به ایران و حزب‌الله را اهداف این سفر اعلام کرد. با وجود این سفیر روسیه در اسرائیل، منظور اصلی این سفر را انتقال پیغام نتایهو از

اسرائیل به ویژه در مورد شهرک‌ها به تنش در روابط برلین و همچنین پارلمان بریتانیا با تل‌آویو نیز انجامیده است. به رغم انکار هر گونه تغییر سیاست و یا تنش از سوی مقامات آلمان، اما شواهد نشان می‌دهد که انتقادات آنگلا مرکل صدراعظم این کشور به روند شهرک‌سازی، به تنش در روابط این کشور با رژیم صهیونیستی دامن زده است. این مسئله در حال حاضر در حزب کارگر انگلیس با قوت بیشتری در جریان است و موجب مخالفت‌های گسترده از سوی اسرائیل و لابی‌های صهیونیستی علیه پارلمان این کشور شده است. مورد خطاب قرار دادن حماس و حزب‌الله با عنوان «دوستان ما» از سوی جرمی کوربین رهبر حزب کارگر و تداوم اظهارات ضدصهیونیستی، اسحاق هرتز و گرهبر حزب کارگر و رهبر اپوزیسیون اسرائیل را وادار به نوشتن نامه‌ای در اعتراض به روند مذکور و دعوت رهبر حزب کارگر انگلیس برای دیدار از این رژیم به منظور درک «واقعیت‌های موجود» کرد.

بر خلاف روند تقریباً چالش‌برانگیز روابط اسرائیل با اروپا، این رژیم در تلاش است با توجه به شرایط موجود، روابط خود را با کشورهای منطقه با آرامش و گام به گام به پیش برد. بر این اساس ماه گذشته سخنگوی دفتر ریاست‌جمهوری ترکیه از امضای پیمان عادی‌سازی مناسبات این کشور و اسرائیل خبر داد. ضمن اینکه ترکیه که تا کنون با ایجاد دفتر دائمی اسرائیل در ناتو مخالفت کرده بود، از مخالفت با این تصمیم عقب‌نشینی کرد و با این اقدام نشان داد که روابط آنکارا و تل‌آویو در حال بهبود است. در این میان خبرهایی مبتنی بر



طریق کرملین به ایران، حزب‌الله و سوریه مبنی بر خط قرمز بودن بلندی‌های جولان برای این رژیم، دانست. نتانیاهو پیش از سفر به روسیه نیز بلندی‌های جولان را سرزمین دائمی اسرائیل توصیف کرده بود که با مخالفت‌ها و اعتراضات مختلف بین‌المللی مواجه شد. علاوه بر اهمیت بلندی‌های جولان در این سفر برای مقامات صهیونیستی، به نظر می‌رسد برخی محورهای دیگر نیز در مورد هماهنگی‌های نظامی مورد توافق قرار گرفته است چون نتانیاهو با ابراز خرسندی از این سفر، تداوم همکاری‌ها و رایزنی‌های امنیتی طرفین به‌ویژه در مورد سوریه برای جلوگیری از «درگیری‌های ناخواسته و سوء تفاهات» را یکی از نتایج به دست آمده دانست. برخی منابع اعلام کرده‌اند که احتمال سقوط جنگنده‌های اسرائیلی در آسمان سوریه به صورت اشتباهی توسط روسیه که تا کنون چندبار در آستانه وقوع بوده، از دغدغه‌های اسرائیل بوده است که در این دیدار مورد توجه قرار گرفت. عملیات جنگنده‌های اسرائیلی در آسمان سوریه به نقل از نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی با هدف «نابودی محموله‌های حامل جنگ‌افزار برای حزب‌الله لبنان»، انجام می‌شود؛ مسئله‌ای که اسرائیل تا کنون چندین بار ورود به حریم هوایی سوریه و بمباران برخی مناطق آن را با این بهانه، توجیه کرده است. همچنین خودداری روسیه از تحویل سامانه‌های موشکی اس ۳۰۰ به ایران یکی دیگر از اهداف تل‌آویو بود که مورد موافقت روسیه قرار نگرفت.

تأثیر انتخابات آمریکا بر رژیم صهیونیستی

یکی دیگر از موضوعات مهمی که در حال حاضر رژیم صهیونیستی با آن مواجه است، فضای انتخاباتی آمریکا و جایگاه این رژیم در وعده‌های انتخاباتی نامزدها از یک سو و تأثیر این انتخابات بر معادلات و مناسبات سیاسی تل‌آویو و واشنگتن از سوی دیگر است. انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در حالی در جریان است که اسرائیل در هر شرایطی برنده آن خواهد بود و با آسودگی خاطر روند رقابتی کنونی را نظاره می‌کند. بدیهی است که با وجود تنش‌های کاخ سفید و تل‌آویو به‌ویژه در مورد ایران و توافق هسته‌ای که بر خلاف خواست اسرائیل به سرانجام رسید، جایگزینی باراک اوباما با هر کدام از نامزدهای فعلی جمهوریخواه و دموکرات، برای اسرائیل برگ برنده ارزشمندی به شمار می‌رود که مدت‌هاست برای آن، لحظه‌شماری می‌کند. از این رو رویدادها در

آمریکا در حال حاضر کاملاً به نفع اسرائیل در جریان است. اما سؤال اینجاست که کدام یک از نامزدها برای اسرائیل گزینه برتر بوده و این رژیم به سمت کدام یک گرایش دارد؟

برای پاسخ به سؤال فوق باید دید اسرائیل چه جایگاهی در وعده‌های انتخاباتی نامزدهای پیروز دارد. هیلاری کلینتون از حزب دموکرات و دونالد ترامپ از حزب جمهوریخواه، نامزدهایی که از رقبای درون‌حزبی خود پیشی گرفته‌اند، هر دو حمایت قاطع خود را در سخنرانی‌های مختلف از جمله سخنرانی در سازمان صهیونیستی بزرگ آپیک در دو ماه اخیر، اعلام کرده‌اند. ترامپ در یکی از مصاحبه‌های خود در ماه گذشته، نخست‌وزیر اسرائیل را «یک پسر خیلی خوب» توصیف کرد و ضمن انتقاد شدید از توافق هسته‌ای، آن را برای اسرائیل «زیان‌بار در حد فاجعه» خواند. مخالف ترامپ علیه سیاست اوباما در قبال ایران مبنی بر اینکه «سیاست‌های اوباما موجب شد ایران به یک قدرت منطقه‌ای مبدل شود»، «اوباما به اسرائیل پشت کرد و مهربانی با ایران را برگزید»، «سیاست خارجی در دوره اوباما، فاجعه تمام عیار و بدون آینده‌نگری و بی‌هدف بوده است» و حمایت از سیاست‌های رژیم صهیونیستی در قبال فلسطین از جمله حمایت از پیشروی اسرائیل در شهرک‌سازی، انتقال سفارت آمریکا به بیت‌المقدس به عنوان پایتخت این رژیم، مخالفت با جنبش بایکوت، تحریم و سرمایه‌برداری (بی‌دی‌اس) و بسیاری دیگر از مواضعی که ترامپ در کارزار انتخاباتی خود مورد تأکید قرار می‌دهد، همسو با

کاخ‌نشینی وی آماده کند. اظهارات و تحلیل‌های کارشناسان و مقاماتی همچون سفیر پیشین اسرائیل در آمریکا که ریاست جمهوری کلینتون را قطعی می‌دانند، تکلیف اسرائیل را نیز تا حدود زیادی تعیین کرده است.

اگرچه ترامپ تلاش دارد قاطعیت و تندروی بیشتری نسبت به سایر کاندیداها در قبال مسائل مربوط به اسرائیل از خود نشان دهد اما همین تندروی و ادبیات سیاسی وی خوشایند صهیونیست‌ها و یهودیان آمریکا قرار نگرفته است.

- اگرچه ترامپ تلاش دارد قاطعیت و تندروی بیشتری نسبت به سایر کاندیداها در قبال مسائل مربوط به اسرائیل از خود نشان دهد اما همین تندروی و ادبیات سیاسی وی خوشایند صهیونیست‌ها و یهودیان آمریکا قرار نگرفته است. بر اساس یکی از تحلیل‌هایی که به تازگی در مورد جایگاه ترامپ در میان یهودیان آمریکا منتشر شد، سخنان نژادپرستانه و ضدیت با مسلمانان و وعده‌هایی همچون بستن مساجد و اخراج مسلمانان از آمریکا، موجب دلسردی یهودیان این کشور و حتی رژیم صهیونیستی از وی شده است. جی استریت یکی از سازمان‌های صهیونیستی که خود را «سازمان حامی اسرائیل و صلح»، معرفی می‌کند، می‌نویسد: «ما در انتخابات ریاست جمهوری قبلی آمریکا هیچ‌گونه موضعی اتخاذ نکرده‌ایم اما مواضع دونالد ترامپ به قدری عجیب و مغایر با ارزش‌های ما است که ما را وادار به موضع‌گیری کرده است.»

- اسرائیل اعتماد و اطمینان بیشتری نسبت به عملکرد و آینده سیاسی کلینتون دارد. وی سابقه طولانی مدتی در حمایت از

منافع اسرائیل بوده است. در مقابل کلینتون نیز حمایت قاطع از اسرائیل و تلاش برای نزدیکی روابط واشنگتن و کاخ سفید و بازگرداندن این روابط به دهه ۱۹۹۰ که وی در مقام همسر رئیس‌جمهور آمریکا از اسرائیل دیدار کرده بود، مخالفت با جنبش بی‌دی‌اس و... را مطرح و وعده داده است که شخصاً به صورت مستقیم تعهد ایران به توافق هسته‌ای را دنبال کند. وی در سخنرانی خود در کنفرانس آپیک، ضمن افتخار به سهم خود در اعمال تحریم‌ها علیه ایران، تهران را تهدید واشنگتن و تل‌آویو خواند اما در مقابل تلاش کرد از مزایای توافق هسته‌ای دفاع کند ضمن اینکه این مسئله را که آمریکا باید چارچوب دیپلماتیک و قانونی برای بازگشت تحریم‌ها علیه ایران در صورت نیاز را حفظ نماید، مورد تأکید قرار داد. بدین سان کلینتون بر خلاف ترامپ که لغو توافق هسته‌ای را در برنامه‌های خود تبلیغ می‌کند، نفس برجام را به زیر سؤال نبرده اما به صهیونیست‌ها تعهد داده است که تلاش‌های لازم برای اعمال فشار به منظور پایندی ایران به توافق را در دستور کار قرار دهد. اگرچه در نگاه اول به نظر می‌رسد که شدت و عمق دیدگاه‌های حمایت‌گرانه ترامپ، وی را به گزینه برتر اسرائیل برای ریاست جمهوری آمریکا تبدیل کرده اما شواهد گویای آن است که رژیم صهیونیستی به سمت کلینتون به عنوان گزینه مطلوب گرایش دارد. دلایل زیر این ادعا را به صورت شفاف‌تری نشان می‌دهد:

- اسرائیل، کلینتون را گزینه پیروز در کارزار انتخاباتی آمریکا می‌داند و از این رو تلاش می‌کند در گام نخست، حمایت از وی را در دستور کار قرار داده و خود را برای



یهودیان و اسرائیل داشته و قاطعیت وی در حمایت اسرائیل عملی‌تر و معقولانه‌تر بوده است در حالی که ترامپ برای اسرائیل و یهودیان

اگرچه شواهد و قرینه‌های بسیاری بر اینکه اسرائیل، کلیتون را گزینه مطلوب می‌داند، وجود دارد اما این امر به معنای یکدستی در گرایش‌های یهودیان آمریکا و نیز سازمان‌های صهیونیستی فعال در این کشور نیست.

در مقابل نقاط ضعف کلیتون قابل اغماض‌تر است؛ نبود روابط دوستانه میان کلیتون و نتانیاہو، تأیید سخنان همسر یاسر عرفات در مورد مسمومیت کودکان فلسطینی توسط اسرائیل و وفاداری وی به او با نقاط ضعفی بوده است که برای وی برشمرده‌اند. روابط نتانیاہو و کلیتون اگرچه جایگاه چندانی برای یهودیان و حامیان یهودی وی ندارد اما برخی از مخالفان با اشاره به بحث و جدال تلفنی وی با نتانیاہو در مورد نقشه‌های ساخت و ساز در قدس شرقی در سال ۲۰۱۰، ابراز نگرانی کرده‌اند. مت بروک رئیس ائتلاف یهودیان جمهوری خواه می‌نویسد: «ریاست جمهوری کلیتون سومین دوره از ریاست جمهوری او با ما خواهد بود. تأیید مغرورانه وی در مورد اینکه ۴۵ دقیقه بر سر نخست وزیر اسرائیل فریاد زده است را باید نشانه‌ای برای نگرانی دانست.» با وجود این می‌توان گفت صهیونیست‌ها، مواضع نامزد جمهوری خواه در مورد اسرائیل و یهودیان را بیشتر یک تملق در برابر یهودیان می‌دانند و بر این باورند که کار کردن با وی امر آسانی نخواهد بود در حالی که کلیتون را صادق‌تر دانسته و به گسترش همکاری با وی امیدوارتر هستند. استیو گراسمن رئیس پیشین آپیک به عنوان یکی از حامیان کلیتون در این باره می‌گوید: «وفاداری وی به او با آشکار است اما وی از تنش‌های دوره او با ما با اسرائیل اجتناب خواهد کرد.»

اگرچه شواهد و قرینه‌های بسیاری بر اینکه اسرائیل، کلیتون را گزینه مطلوب می‌داند، وجود دارد اما این امر به معنای یکدستی در گرایش‌های یهودیان آمریکا و نیز سازمان‌های صهیونیستی فعال در این کشور نیست. در حال حاضر سازمان صهیونیست

شخصیت قابل اعتمادی نیست. لیلیان پینکاس رئیس آپیک پس از سخنرانی ترامپ در این سازمان، با انتقاد از رویکرد وی، آن را تفرقه‌افکنانه و موجب شکاف در میان یهودیان دانست. انتقاد رئیس آپیک از سخنرانی آتشین ترامپ و اظهارات وی در مورد او با ما تأکید بر اینکه مسند ریاست جمهوری آمریکا یک نهاد قابل احترام برای یهودیان است و نباید به منظور ارتقای جایگاه شخصی، به آن بی‌احترامی کرد، گویای بدبینی و بی‌اعتمادی نسبت به ترامپ نسبت به رقیب دموکرات وی است. مروری اجمالی به ادبیاتی که رسانه‌های اسرائیلی مانند رادیو اسرائیل و یا سازمان‌های صهیونیستی در آمریکا در مورد نامزد حزب جمهوری خواه به کار می‌برند، این مسئله را به خوبی بازتاب می‌دهد.

- در گزارشی که در مورد نقاط قوت و ضعف ترامپ و کلیتون در قبال یهودیان و اسرائیل منتشر شده است، از علاقه ترامپ به چاپلوسی و تملق به عنوان نقطه ضعف وی سخن به میان آمده و اینکه نبود پابندی در سخنان وی به گونه‌ای بوده است که تا کنون دو بار صلیب نازی‌ها در صفحه شخصی او قرار گرفته و البته، بلافاصله حذف شده است.

سال	انتخابات ریاست جمهوری	رأی دهندگان یهودی (درصد)	کل رأی دهندگان آمریکا (درصد)	نتیجه رأی گیری
۲۰۱۲	رامنی	۳۰	۴۸	اوباما-دموکرات
	اوباما	۶۹	۵۱	
۲۰۰۸	مک کین	۲۲	۴۶	اوباما-دموکرات
	اوباما	۷۸	۵۳	
۲۰۰۴	بوش (جورج دبلیو)	۲۴	۵۱	بوش-جمهوریخواه
	کری	۷۶	۴۸	
۲۰۰۰	بوش (جورج دبلیو)	۱۹	۴۸	بوش-جمهوریخواه
	ال گور	۷۹	۴۸	
۱۹۹۶	دول	۱۶	۴۱	بیل کلینتون-دموکرات
	کلینتون	۷۸	۴۹	
۱۹۹۲	بوش (جورج واکر)	۱۱	۳۷	بیل کلینتون-دموکرات
	بیل کلینتون	۸۰	۴۳	
۱۹۸۸	بوش (جورج واکر)	۳۵	۵۳	بوش-جمهوریخواه
	دو کاکیس	۶۴	۴۶	
۱۹۸۴	ریگان	۳۱	۵۹	ریگان-جمهوریخواه
	موندال	۶۷	۴۱	
۱۹۸۰	ریگان	۳۹	۵۱	ریگان-جمهوریخواه
	کارتر	۴۵	۴۱	

منبع: onjewishmatters. ۲۰۱۵، ۲، ۲۱

روزنامه گاردین در گزارشی که در این مورد منتشر کرده است دلیل گرایش بالای یهودیان آمریکا به دموکرات‌ها را ایدئولوژی لیبرال و جایگاه ارزش‌های بنیادین این ایدئولوژی در هویت آنها دانسته است. امری که موجب شده است جمهوریخواهان به رغم تلاش برای حمایت از اسرائیل، همواره در مصاف با دموکرات‌ها در میان یهودیان بازنده باشند. مهم آنکه بر اساس یک پژوهش که در سال ۲۰۱۳ در مؤسسه پیو صورت گرفت تنها ۴۳ درصد از یهودیان آمریکا، محافظت از اسرائیل را به عنوان بخشی ضروری از هویت خود می‌دانند.

نتیجه گیری

فضای امنیتی رژیم صهیونیستی را باید در سه بعد، مورد ارزیابی قرار داد:

بعد داخلی؛ در حال حاضر اسرائیل در بعد داخلی با چالش‌هایی دست به گریبان است. گرایش فلسطینی‌ها به عملیات‌های فردی و غیرسازماندهی شده، موجب ناامنی در شهرک‌ها و نیز بیت المقدس شده است. این امر شدت عمل نظامیان اسرائیل را افزایش داده است

آمریکا که دارای گرایش‌های تندروانه و افراطی بوده و انتقاد از تیم اوباما به یکی از سیاست‌های ثابت وی تبدیل شده بود، طرفداری از ترامپ را در سیاست‌های خود گنجانده است. نکته مهم آنکه به نظر می‌رسد سازمان‌ها و لابی‌های صهیونیستی همان‌گونه که جی استریت در سیاست‌های خود بر آن اذعان دارد، تلاش می‌کنند تا جایی که ممکن است به صورت مستقیم از کاندیدای خاصی حمایت نکنند اگرچه برخی انتقادات از مواضع ترامپ نشان می‌دهد که کلینتون در میان سازمان‌های صهیونیستی آمریکا از جایگاه بالاتری برخوردار است. با وجود این ترامپ نیز در جامعه یهودیان آمریکا طرفداران خاص خود را داراست. فعالیت ائتلاف یهودیان جمهوریخواه در حمایت از وی، به ویژه با موضع سرمایه‌داران یهودی همچون شلدن آدلسون، که ترامپ را «گزینه خوب برای اسرائیل» دانسته و حمایت مالی از وی را به عنوان یک جمهوریخواه وعده داده است، نشان می‌دهد برخی از طیف‌های یهودی در آمریکا ترامپ را بر کلینتون ترجیح می‌دهند. این در حالی است که اکثریت سرمایه‌داران یهودی که تا کنون در مورد حمایت از نامزدها موضع گرفته‌اند، از جمله حائیم سابان^۱ کلینتون را شخص دریافت‌کننده کمک‌های خود دانسته‌اند. نکته دیگری که در تبیین رفتار رأی‌دهندگان یهودی باید مورد نظر قرار داد، اولویت جایگاه دموکرات‌ها نسبت به جمهوریخواهان در میان یهودیان آمریکاست. جدول زیر نشان می‌دهد که یهودیان همواره رأی بالاتری به دموکرات‌ها در انتخابات آمریکا داده‌اند.

1. Sheldon Adelson
2. Haim Saban



که خود دو پیامد را برای صهیونیست‌ها موجب شده است: نخست اینکه تندروری نظامی اسرائیل به تدریج شکاف در ساختار سیاسی این رژیم را تعمیق می‌بخشد. اعتراض یائیر گولان معاون ستاد کل ارتش مبنی بر اینکه اسرائیل با افراط‌گرایی اقدامات نازی‌ها را یادآوری می‌کند و همچنین استعفای وزیر جنگ این رژیم و انتقاد از سیاست‌های نتانیا‌هو، نمونه‌های روشنی از این روند بود. این موارد نشان می‌دهد که جامعه اسرائیلی اعم از نظامیان و غیرنظامیان ناامنی موجود را نتیجه سیاست‌های حزب حاکم و شکست در توافق با طرف فلسطینی می‌دانند. از این رو به نظر می‌رسد این امر در صورت تداوم تأثیر قابل ملاحظه‌ای در جایگاه حزب لیکود داشته باشد. دوم، رویگردانی اسرائیل از خواست جامعه بین‌المللی برای عقب‌نشینی از مرزهای ۱۹۶۷ و انعطاف‌ناپذیری در قبال مطالبات طرف فلسطینی، حجه‌های دیپلماتیک علیه این رژیم به ویژه از سوی اروپائیان را افزایش داده است. با وجود این اسرائیل در معادلات مربوط به گروه‌های مقاومت تا حدودی آسوده‌خاطر است. با اینکه حماس در موارد متعدد از نزدیکی روابط با ایران سخن گفته است اما این رژیم بر این امر واقف است که روابط جمهوری اسلامی ایران با این جنبش به دلیل مواضع مغایر با سیاست‌های جبهه مقاومت در درون شاخه سیاسی حماس، همچنان تیره و تار است. اگرچه شاخه نظامی این جنبش در تلاش است این روابط را مانند سابق احیا نماید اما رهبران سیاسی همچون خالد مشعل و اسماعیل هنیه همچنان بر مواضع خود اصرار دارند که بنابر اخبار منتشر شده این امر حتی موجب شکاف میان دو شاخه مذکور شده است. این در حالی است که ضعف نظامی، نبود سیاست‌های مشخص، تفرقه‌گرویی و وابستگی به حماس، جهاد اسلامی را که بیشتر مورد اعتماد ایران است، در عمل ناتوان ساخته است. پس از سفر رمضان عبدالله رهبر جنبش جهاد اسلامی به ایران احتمال داده می‌شد که جهاد اسلامی سیاست‌های منسجم‌تری از جمله همبستگی گروه‌های مقاومت را در نوار غزه اعمال کند و در پی آن جنبش صابرین و جهاد با یکدیگر یک موضع و سیاست واحد را به پیش برند اما اظهارات این گروه‌ها نشان داد که شکاف‌های موجود، عمیق‌تر از آن است که بتوان به اتحاد آنها امیدوار بود که این خود تأثیر عملکرد گروه‌های مقاومت را کاهش می‌دهد.

بعد منطقه‌ای؛ رژیم صهیونیستی در بعد منطقه‌ای، موفق‌ترین فضای امنیتی خود را در چند دهه اخیر سپری می‌کند. مشغولیت ایران و حزب‌الله در جبهه سوریه و عراق، برگ برنده این رژیم در

بستر منطقه‌ای است. در این میان اسرائیل تلاش دارد با هماهنگی با روسیه، خطوط قرمزی که برای خود ترسیم کرده است را حفظ کند. ممانعت از انتقال سلاح به حزب‌الله لبنان و حفظ بلندی‌های جولان در حال حاضر به صورت نسبی در کنترل این رژیم است ضمن آنکه اسرائیل با سفرهای پی‌درپی به مسکو از یک سو و اعلام بلندی‌های جولان به عنوان سرزمین متعلق به خود، می‌کوشد این کنترل را تثبیت کند. این در حالی است که مناسبات با کشورهای عربی نیز در بهترین حالت خود قرار دارد. به موازات روابط خصمانه عربستان با ایران، تل‌آویو ملاحظت بیشتری از سوی ریاض دیده است به گونه‌ای که حتی سخن از سفیر افتخاری سعودی‌ها در اسرائیل به میان آمده است.

بعد بین‌المللی؛ اسرائیل در رابطه با فضای فرمانطقه‌ای با تنش‌هایی روبه‌رو است که تلاش می‌کند آنها را حل و فصل کند. مواضع انتقادی اتحادیه اروپا، سازمان ملل و کشورهای اروپایی نسبت به سیاست‌های اسرائیل در قبال فلسطین مهمترین جنبه‌های این تنش است. با این حال همانطور که گفته شد روابط اقتصادی و قدرت لابی‌های یهودی منافذ اطمینان‌بخش تنفس رژیم صهیونیستی در این فضای تنش‌آلود هستند. در این میان روابط با آمریکا نیز در حال رسیدن به فصل تازه‌ای از مناسبات است. در ماه گذشته اکثریت نمایندگان سنا در نامه‌ای به او‌با‌ما خواستار افزایش کمک‌های دفاعی و تسلیحاتی به اسرائیل به بیش از سه میلیارد دلار شدند. این در حالی است که انتخابات و رقبای پیروز نوید پربار بودن این فصل تازه را برای صهیونیست‌ها می‌دهند.

